

Profilová část maturitní zkoušky 2023-2024

TÉMATA K MATURITĚ ZE ZÁKLADŮ SPOLEČENSKÝCH VĚD

1. Psychologie a její předmět

Základní psychologické pojmy, historický vývoj psychologie, psychologické disciplíny a metody psychologie. Vývojová stádia osobnosti.

2. Lidské vnímání, fantazie a myšlení

Vnímání jako psychický proces, sociální vnímání, sociální komunikace a její průběh, efektivní komunikace, fantazie a její druhy. Myšlení a řeč, druhy myšlení, myšlenkové operace.

3. Paměť, učení, pozornost, inteligence

Druhy paměti a pozornosti, vymezení inteligence. Duševní hygiena.

4. Osobnost a její vlastnosti

Emoce, temperament, charakter, volní vlastnosti, schopnosti a dovednosti.

5. Vývojová psychologie

Vývojové teorie, stádia psychického vývoje.

6. Duševní hygiena a duševní choroby

Příčiny duševní nerovnováhy, druhy duševních poruch.

7. Společnost jako předmět sociologie

Předmět sociologie a její rozdělení. Historický vývoj sociologie. Metody sociologického výzkumu. Rozdíl mezi moderní a postmoderní společností. Současná postmoderní společnost: postindustriální, medializovaná a konzumní. Společenské procesy a změny. Globalizace jako proces ovlivňující současnou společnost.

8. Člověk, příroda a kultura

Společenská podstata člověka, význam a funkce socializace. Příroda a společnost, přírodní faktory ovlivňující člověka a společnost, pět mezníků vývoje vzájemného vztahu člověka a přírody. Kultura a její pojetí v sociologii, dělení a funkce kultury. Enkultura, subkultura, kulturní difúze, etnocentrismus. Masová kultura a její znaky, multikulturalismus.

9. Sociální skupiny a společenská stratifikace

Sociální skupiny, jejich vymezení a klasifikace. Sociální role a sociální status. Sociální komunikace ve skupinách. Problematika vůdcovství. Další sociální útvary (agregát, populace, veřejnost). Rodina a

její význam pro socializaci, sociologické pojetí rodiny, funkce rodiny, typy rodin, manželství, alternativní formy soužití.

10. Struktura společnosti a problematika nerovnosti

Nerovnost ve společnosti, genderová nerovnost, ageismus. Systémy sociální stratifikace a sociální mobilita. Současná česká společnost. Řád ve společnosti, význam norem, jejich druhy, sociální kontrola, sankce. Sociálně patologické jevy, sociální deviace, druhy, teorie vzniku sociálních deviací.

11. Globální problémy lidstva

Globální problémy a jejich rozdělení. Charakteristika přírodních globálních problémů. Společenské globální problémy. Možná řešení globálních problémů. Aktuální globální problémy.

12. Světová náboženství

Charakteristika náboženských systémů. Judaismus, křesťanství, islám a východní nábožensko-filozofické systémy.

13. Politologie jako věda, občan a stát

Rozdíl mezi politikou a politologií, metody politologie. Dějiny politického myšlení. Média a politika. Stát, jeho znaky, teorie vzniku státu, formy a funkce státu. Mezinárodní vztahy a organizace.

14. Demokracie a nedemokratické režimy

Státní moc a její dělba. Význam principu brzd a protivah. Principy a formy demokracie. Nedemokratické systémy. Diktátoři 20. a 21. století. Terorismus.

15. Politické strany, volby a volební systémy

Politické ideologie. Politické strany a jejich funkce. Volební právo, volební systémy, volby v ČR. Význam občanské společnosti.

16. Ústava ČR

Historický vývoj české státnosti. Státní symboly. Státní občanství. Lidská práva a významné mezinárodní dokumenty, porušování lidských práv ve světě, ústavy a jejich smysl, Ústava ČR.

17. Občanské právo

Zásady a principy občanského práva. Občanský zákoník. Vlastnictví a právo. Dědické právo. Vztah zůstavitele a dědice. Dědické řízení. Smlouvy a závazkové právo. Občanské soudní řízení.

18. Rodinné a pracovní právo

Rodina, manželství, formy náhradní rodinné péče z pohledu práva. Pracovní smlouvy a jejich druhy, pracovní poměr.

19. Trestní právo

Trestní právo hmotné, soudy a jejich struktura v ČR.

20. Mikroekonomie; předmět ekonomie; trh a tržní mechanismus

Předmět ekonomie, její členění. Základní ekonomické otázky, systémy a pojmy. Výrobní proces, zboží a peníze. Trh a jeho rozdělení, základní elementy trhu. Role státu v ekonomice, objasni případy tržních selhání.

21. Makroekonomie; hospodářská politika státu

Jak zjišťujeme výkonnost národního hospodářství, rozdíl mezi HDP a HNP. Hospodářský cyklus, jeho fáze a příčiny. Nezaměstnanost a její typy, příčiny nezaměstnanosti v tržní ekonomice. Inflace, její příčiny a důsledky. Cíle hospodářské politiky státu, monetární a fiskální politika státu, státní rozpočet.

Koncepce hospodářské politiky státu.

22. Úvod do filozofie

Počátky filozofického myšlení v Řecku. Mílétská škola, Hérakleitos, Eleaté, Pythágorás, období mladších fyziků.

23. Klasické období a helénistická filozofie

Sofisté a Sókratés, Platón, Aristotelés. Helenistické školy. Rozdělení středověké filozofie.

24. Renesanční myšlenkový svět, novověká filozofie

Anglický empirismus (Locke, Hume, Berkeley), racionalismus (Descartes, Spinoza, Leibniz).

25. Osvícenství a německá klasická filozofie

Kant, Fichte, Schelling, Herder, Hegel.

26. Scientismus a opozice vůči scientismu – voluntarismus; filozofické proudy 1. poloviny 20. století

Pozitivismus, voluntarismus. Schopenhauer, Nietzsche, Kierkegaard. Vitalismus, pragmatismus, fenomenologie, existencialismus, filozofická antropologie, postmodernismus.

27. Filozofické proudy 2. poloviny 20. století; česká filozofie;

Existencialismus, strukturalismus a postmodernismus.

Významní představitelé české filozofie 20. a 21. století.

28. Etika

Definiční přístupy k etice, rozdíl mezi etikou a morálkou. Mravnost, elementární mravní normy a jejich vysvětlení, druhy etiky, normativní teorie, etický paradox. Svoboda a její význam. Vnitřní a vnější svoboda. Svoboda vůle a rozhodování (determinismus, kompatibilismus x inkompatibilismus). Etika v dějinách filozofie.